

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Przemyśl/ Małopolska (Galicyja)/ Austro-Węgry

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Zbiory naukowe Gimnazjum na Zasaniu w Przemyślu

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

C.k. Gimnazjum w Przemyślu (na Zasaniu) zostało założone w 1905 roku.

W tym samym czasie rozpoczęto tworzenie zbiorów szkolnych, które obejmowały początkowo bibliotekę, gabinet fizyczny i historii naturalnej, a następnie także zbiory modeli i wzorów oraz przyborów stereometrycznych i do geografii fizycznej oraz archeologiczne. Opiekunami zbiorów byli nauczyciele wykładający daną dziedzinę. Zbiory w znacznym stopniu zostały zniszczone w czasie II wojny światowej.

Daty działalności / zakres czasowy:

1866

Dostępność

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

--

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

--

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		1866: budynek miejski przy rynku głównym 1874: budowa gmachu szkolnego 1875: otwarcie budynku szkolnego przy ul. Wiedeńskiej (ob. ul. Mickiewicza 16)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadopt owany)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

--

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

--

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

--

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

--

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Leon Guńkiewicz - zawiadowca gabinetu historii naturalnej (1883) Józef Stocki - zawiadowca przyborów rysunkowych (1883) Walenty Mykowski - zawiadowca gabinetu fizycznego (1886-
--

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Kalendarium (historia instytucji)

- 1866 - utworzenie niższego gimnazjum humanistycznego w Wadowicach; od początku istnienia szkoły rozpoczęto gromadzenie zbiorów
- 1867, 7 lutego - rozporządzenie Ministra przekazujące obowiązek utrzymania gimnazjum na gminę
- 1871 - rozpoczęcie gromadzenia zbiorów szkolnych
- 1874, 8 maja - położenie kamienia węgielnego pod nowy budynek szkolny
- 1875 - oddanie budynku szkoły do użytku
- 1900 - wydzielenie ze zbiorów gabinetu archeologicznego
- 1912 - wydzielenie ze zbiorów gabinetu geograficznego
- 1918 - zmiana nazwy na Państwowe Gimnazjum
- 1925 - nadanie patrona szkole - Marcina Wadowity

W 1866 roku w Wadowicach otwarte zostało gimnazjum niższe humanistyczne. Ze względu na przeniesienie ciężaru utrzymania szkoły przez gminę zdecydowano się na likwidację istniejącej w mieście szkoły realnej i podniesienie gimnazjum do rangi wyższej. Szkoła początkowo mieściła się w budynku miejskim przy rynku głównym. W 1874 zdecydowano się na budowę niezależnego gmachu, który został oddany do użytku rok później. Dzięki wznowieniu dotacji państwowych, utrzymanie szkoły w większości pokrywano z budżetu przyjętego przez Radę szkolną krajową.

Pierwsze zbiory do gabinetów naukowych zakupiono w roku założenia szkoły, na potrzeby gabinetu fizycznego, a dalszej kolejności także gabinetu historii naturalnej. Najpóźniej utworzono zbiór modeli i wzorów do nauki rysunków, wydzielono gabinet archeologiczny oraz geograficzny. Kolekcja miała charakter dydaktyczny, wiele z okazów ulegało zniszczeniu, przedmioty z gabinetu fizycznego były wielokrotnie naprawiane.

Kolekcja była systematycznie powiększana poprzez zakupy, ze środków uzyskanych z funduszu na zbiory naukowe, pochodzących z własnych dochodów szkoły, a także subwencji gminy i skarbu państwa. W mniejszym stopniu zbiory powiększały dary nauczycieli, uczniów, oraz osób prywatnych. Zbiory przetrwały bez większych zniszczeń I wojnę światową i powiększane były w dwudziestoleciu międzywojennym jako zbiory naukowe Gimnazjum Państwowego. Znaczna część okazów uległa zniszczeniu w czasie II wojny światowej. Obecnie w budynku dawnego gimnazjum znajduje się I Liceum Ogólnokształcące im. Marcina Wadowity w Wadowicach.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Biblioteka:

- Księgozbiór dla nauczycieli (dzieła naukowe i pedagogiczne, atlasy, mapy, broszury, czasopisma)
- księgozbiór dla uczniów (literatura ojczyzna, książki popularnonaukowe)
- Biblioteka książek szkolnych (dla ubogich uczniów)
- Przynrządy do nauki geografii i historii powszechnej (albumy, obrazy, mapy, atlasy, globusy)

Gabinet geograficzny: wydzielony ze zbiorów do nauki geografii i historii powszechnej

1912: albumy i obrazy: 74; mapy: 180; atlasy 20; globusy: 4; zbiór produktów monarchii austro-węgierskiej 1; taśma miernicza 1; zakup: 9 obrazów, 1 mapa;

1912/13: albumy i obrazy: 86; mapy: 130; atlasy 20; globusy: 4; zbiór produktów monarchii austro-węgierskiej 1; taśma miernicza 1; zakup: 11 obrazów, 1 album, 2 mapy;

1913/14: albumy i obrazy: 93; mapy: 132; atlasy 20; globusy: 4; zbiór produktów monarchii austro-węgierskiej 1; taśma miernicza 1; zakup: 7 obrazów, 2 mapy;

1914/15: jw.

1915/16: jw., mapy: 137; atlasy 22;

Gabinet historii naturalnej: dział zoologiczny, botaniczny, mineralogiczny

1868: 58 okazów zoologicznych; 88 okazów botanicznych

1869: 241 okazów minerałów

1883: 59 okazów ptaków wypchanych; dzik; szkitety ssaków 2 szt.; szkielety ptaków 3 szt.; szkielety płazów 3 szt.; 14 szt. Okazów w słojach; zbiór owadów miejscowych; atlasy; tablice kolorowe; okazy z masy papierowej (mózg ludzki, serce, czaszka) z masy gipsowej (2 czaszki z mięśniami, naczyniami krwionośnymi i nerwami); okazy antropologiczne, zoologiczne; okazy botaniczne: 85 gat.

Drzew, zielniki roślin tatrzańskich, szyszki, owoc kokosowy, cukier trzcinowy, **Kotewka orzech wodny**; atlasy, tablice kolorowe; okazy mineralogiczne: 148 szt.; 60 muszli i ślimaków

skamieniałych; modele kryształów z drewna; mapy geologiczne i skale twardości, rośliny z masy papierowej; zakupiono 6 szt. Kryształów ze szkła okazy z masy papierowej;

1888: dział zoologiczny: 75 szt. Okazów wypchanych; 4 szt. Rogów; 22 szt. Słojów z okazami; zbiór owadów; 3 szt. Koralewców; 50 szt. Skorup mięczaków; 7 szt. Okazów z masy papierowej; 4 szt.

Okazów z masy gipsowej; atlasy, tablice; dział botaniczny: 6 szt. okazy z masy papierowej; 85 szt.

pni drzew; zielnik; 7 szt. Owoców różnych; tablice; przybory botaniczne w pudełku; dział

mineralogii: 78 szt. Modeli kryształów; 152 szt. Okazów minerałów, skamielin, skał; tablice, atlasy, skale twardości, warstwy ziemi. Przybory; zakupy: model skóry, zębów, tablice; dary: okazy: bocian, bąk, świnka amorska, jezokrab, sokół, dębianki i żołędzie, torebka bawełny, torebka kawy, indygo w słoiku;

1891: 696 okazów minerałów; 116 okazów botanicznych; 182 okazów zoologicznych; 14 szt.

Przyborów

1893: 764 okazów minerałów; 118 okazów botanicznych; 196 okazów zoologicznych; 14 szt.

Przyborów; zakupiono drogie kamienie naśladowane, szafkę z odczytnikami;

1894: jw.

1895: 881 okazów minerałów; 122 okazów botanicznych; 206 okazów zoologicznych; 14 szt.

Przyborów; zakupiono: 14 szt. skał; 100 szt. Różnych skamielin; tablice; dar: ryby zasuszone

1897: 886 okazów minerałów; 131 okazów botanicznych; 208 okazów zoologicznych; 14 szt.

Przyborów; zakup: 4 modele botaniczne; dar marmury z Czernej

1898: 886 okazów minerałów; 131 okazów botanicznych; 222 okazów zoologicznych; 14 szt.

Przyborów; zakup:okazów: wyjca, lemura, wampira, żbika, gronostaja, cieplicę, chomika, leminga, mysz karłowata, pancernika, dydelfa, dziobaka, żołądek owczy, fokę; dar: łabędź

1899: 886 okazów minerałów; 139 okazów botanicznych; 225 okazów zoologicznych; zakup: 8

modeli botanicznych; z masy papierowej; dar: tchórz, rogi jelenia, koliber 2 szt., perkoz, bocian czarny

1900: 886 okazów minerałów; 139 okazów botanicznych; 234 okazów zoologicznych; zakup: zając, mrówczarz, skrzydlica, drętwiak, ropucha, żaba jadalna, grzbietówka, ptasznik; dar: bażant

1901: jw; zakup atlasu

1902: jw.

1904: 887 okazów minerałów; 139 okazów botanicznych; 291 okazów zoologicznych; zakup: 7 tablic geologicznych, 30 tablic zoologicznych, 8 tablic anatomicznych

1905: 888 okazów minerałów; 141 okazów botanicznych; 313 okazów zoologicznych; zakup: 20 tablic geologicznych, 10 tablic botanicznych, 4 tablice anatomiczne; modele i okazy

1908: 971 okazów minerałów; 142 okazów botanicznych; 356 okazów zoologicznych; zakup: mózg ludzki w spirytusie, kot domowy

1909: 923 okazów minerałów; 140 okazów botanicznych; 328 okazów zoologicznych;

1910: jw.; 330 okazów zoologicznych; zakup: wiewiórka; okazy zwierząt

1911: 924 okazów minerałów; 140 okazów botanicznych; 340 okazów zoologicznych; zakup okazów; przyrządów i słoików

1912: jw.; 352 okazów zoologicznych; zakup okazów;

1912/13: 972 okazów minerałów; 142 okazów botanicznych; 399 okazów zoologicznych; zakup okazów, dzieł fachowych

1913/14: 973 okazów minerałów; 142 okazów botanicznych; 407 okazów zoologicznych; zakup okazów, dzieł fachowych

1914/15: 975 okazów minerałów; jw.

1917/18: kolekcja owadów i minerałów po prof. Guńkiewicz

Gabinet fizyczny (fizyczny):

1866: 600 zł w.a. Na zakupy do gabinetu

1868: 58 przyrządów

1873: 1000 zł w.a. Na zakupy do gabinetu

1874: podział zbiorów na 10 działów, 357 szt.:

- Przyrządy do okazania ogólnych własności ciał 12 szt.
- Przyrządy do mechaniki 23 szt,
- Przyrządy do hydrostatyki i hydrodynamiki 18 szt.
- Przyrządy do aerostatyki i aerodynamiki 26 szt.
- Przyrządy do akustyki 26 szt.
- Przyrządy do nauki o ciepłe 22 szt.
- Przyrządy do optyki 64 szt.
- Przyrządy do elektryczności 83 szt.
- Przyrządy do chemii 42 szt.
- Narzędzia 41 szt.

1886: 10 działów; 334 szt.

1888: 347 szt.; zakupy: lampa łukowa, rura Geislerowska, przyrząd Hoffmana do rozkładu kwasu solnego, cyrkiel, ciepłomierz,

1887: 346 szt.

1891: 337 szt.

1893: 341 szt.; zakup: model maszyny parowej, waga

1894: 342 szt.

1895: 349 szt.; zakup: wagi z podziałką i sprężynowa; pryzmat z soli, widelki stroikowe, rezonatory Koeniga; maszyna influencyjna, elektromet;

1897: 359 szt.; zakup: pompa pow. Ręciowa, opornica, wlec druciany do elektryczności, rurka Crookes'a, zasłona z sinku, metronom Melzla, śruba, pryzmat z kwarcu; naprawa przyrządów;

1898: 361 szt.; zakup: galwanometr, siatka drucziana do rozszczepiania światła; naprawa przyrządów;

1899: 362 szt.; zakup: baterii chromowej; naprawa przyrządów

1900: 363 szt.; zakup: pryzmat, mikroskop; naprawa przyrządów

1901: 374 szt.; zakup: ciepłomierz, model pompy kołowej, jednostka Ohma, bateria galwaniczna, przyrząd do pochłaniania dymu, motor elektryczny, elektrofor, 3 kule do lektrycznisć, balon do farb;
1902: 389 szt. Zakup: przyrząd Hartla, koło na walcu, zwierciadło paraboliczne, siatka fotograficzna, rurka Delachanala, przyrząd do zmiany prądu, radiometr elektryczny, rurka Crookesa, lampa rtęciowa, magnes z opiłkami, przyrząd do wytwarzania azotu, przyrząd do destylowania;
1904: 395 szt.; zakup: pompa do rozrzedzania gazów
1905: 398 szt.; zakup: woltomierz, palnik naftowy, przyrząd do okazania przewodnictwa ciepła; naprawa przyrządów;
1908: 430 szt.; zakup: prasa hydrauliczna, butelki lejdejskie, wanna pneumatyczna
1909: 420 szt.; zakup rury z bez przewodnikiem, chemikaliów; naprawa przyrządów
1910: 421 szt.; zakup: aparat Strouhalowa do nauki mechaniki
1911: 422 szt.; zakup aparat projekeyjny, opornica dwukorbowa
1912: jw.
1912/13: jw.; Zakup: elektrolityczny przerywacz Wehnelta
1913/14: 423 sz.; zakup: kalorymetr dla ciał stałych i płynnych
1914/15: jw.

Zbiory do nauki rysunków (zapoczątkowane w 1877 roku)

1883: 7 szt. modeli z drutu do nauki perspektywy, 9 szt. Modeli drewnianych figur geometrycznych, 6 szt. Gipsowych modeli, płaskrzeźbionych ornamentu; Biusta Najjaśniejszych Państwa, sztuk 2; odlewy gipsowe: głowa w płaskrzeźbie modelowanej z natury, odlew dłoni chłopca, odlew stopy, Model gipsowy konia; modele gipsowe: Aryaelne, Lucius Verus, Cytya, maska Meduzy; wzory litografowane Taubillgera; studia drzew Hagera; wzory ornamentów i architektury; 35 szt. Celniejszych prac uczniów; wzory rysunkowe prof. Andela, przyrząd do rysunków perspektywy; lampy do oświetlania sali i korytarza, podstawka na modele;
1888: 1472 szt. Wzorów; 128 szt. Modeli, 23 szt. przyborów;
1891: 1260 szt. Modeli i wzorów
1893: 148 szt. Modeli; 38 dzieł z 1466 wzorami; zakup modeli gipsowych 5 szt.
1894: modele 65 szt. gipsowych; 48 sz. Z masy papierowej; 18 szt. Drewnianych; 14 szt. Z drutu; 38 dzieł z 1466 wzorami;
1895: modele 89 szt. gipsowych; 48 sz. Z masy papierowej; 18 szt. Drewnianych; 14 szt. Z drutu; 40 dzieł z 1799 wzorami; zakup: 24 szt. Modeli gipsowych
1897: modele 111 szt. gipsowych; 48 sz. Z masy papierowej; 22 szt. Drewnianych; 14 szt. Z drutu; 40 dzieł z 1799 wzorami; zakup: 22 szt. Modeli gipsowych, 4 szt. Drewnianych
1898: jw.; zakup: 20 szt. Modeli gipsowych
1899: modele 131 szt. gipsowych; 48 sz. Z masy papierowej; 27 szt. Drewnianych; 14 szt. Z drutu; 40 dzieł z 1799 wzorami; zakup: typy naczyń klasycznych Hauptmana - modele drewniane
1900: jw. 42 dzieła z 1922 wzorami; zakup: wzory
1901: modele 176 szt. gipsowych; 48 sz. Z masy papierowej; 19 szt. z terakoty; 25 szt. Drewnianych; 14 szt. Z drutu; 528 szt. Wzorów rysunkowych tablic, 7 szt. Dzieł fachowych; zakup: 48 szt. Modeli gipsowych
1902: jw. 668 szt. Wzorów rysunkowych tablic, 7 szt. Dzieł fachowych; zakup: 11 szt. modeli drewnianych
1904: modele 182 szt. gipsowych; 47 szt. Drewnianych; 6 szt. Szklanych, 5 szt. Majolikowych; 35 szt. Naturalnych; 823 szt. Wzorów; 7 szt. Dzieł fachowych; zakup: 20 szt. Motyli preparowanych; 6 szt. Modeli gipsowych figuralnych; seria naczyń kołomyjskich polewanych

1905: modele 182 szt. gipsowych; 68 szt. Drewnianych; 6 szt. Szklanych, 10 szt. Majolikowych; 72 szt. Naturalnych; 830 szt. Wzorów; 9 szt. Dzieł fachowych; zakup: 21 szt. Modeli gipsowych 4 serie liści i gałązek w oprawach; 10 szt. Motyli egzotycznych; 22 szt. Suszonych owoców; kartony barwne
1908: modele 108 szt. gipsowych; 53 szt. Drewnianych; 25 szt. Szklanych, 10 szt. Majolikowych; 72 szt. Naturalnych; 309 szt. Dawnych wzorów rysunkowych; zakup: naczynia, butelki, żelazko, draperie, skrzypce, trąbka, trzepaczka, taczki w małym formacie, narzędzia;
1909: modele 31 szt. gipsowych; 50 szt. drewnianych; 25 szt. szklanych, 10 szt. majolikowych; 72 szt. Naturalnych; 163 szt. Dawnych wzorów rysunkowych; zakup: 9 szt. modeli gipsowych, 2 szt. Ptaków
1910: jw.
1911: modele: 38 szt. gipsowych; 50 szt. drewnianych; 25 szt. szklanych, 10 szt. majolikowych; 72 szt. Naturalnych; 163 szt. Dawnych wzorów rysunkowych; zakup: dzieł fachowych
1912: jw.
1912/13: modele: 43 szt. gipsowych; 60 szt. drewnianych; 44 szt. szklanych, 10 szt. majolikowych; 140 szt. naturalnych; 163 szt. Dawnych wzorów rysunkowych; zakup: modeli gipsowych 5, drewnianych 10, szklanych 19
1913/14:modele: 46 szt. gipsowych; 60 szt. drewnianych; 40 szt. szklanych, 10 szt. majolikowych; 100 szt. naturalnych; 150 szt. Dawnych wzorów rysunkowych; zakup: modeli gipsowych 3, motyli 16 szt.
1914/15: jw.

Przybory do stereometrii:

1878: 42 różne stereometryczne modele z drutu, blachy i drewna o wartości 77 zł 17 centów

1883: 42 szt.

“Okolica”: dzięki dogodnemu położeniu miasta okolica dostarcza “mnóstwa okazów dla uzmysłowienia rozmaitych pojęć z nauki geografii fizycznej”

Gabinet archeologiczny:

1900: do gabinetu tego wcielono przedmioty odnoszące się do starożytności rzymskich i greckich, wydzielone z innych zbiorów; zakup: model domu rzymskiego, model warsztatu tkackiego, volumen, diptychon i stylus, naczynia wg oryginałów Schliemanna, diapozytywy Lechnera;

1901: 26 szt.; zakupy dzieł fachowych

1902: 31 szt. Zakup: Model wieży oblężniczej; dzieła fachowe

1904: 47 szt.; zakup dzieł fachowych, modeli machin oblężniczych (z Wadowic)

1905: 50 szt.; zakup dzieł fachowych, modeli machin oblężniczych

1908: 49 szt.; zakup dzieł fachowych

1909: 53 szt.; zakup dzieł fachowych

1910: 54 szt. ; jw.

1911: jw.

1912: zbiór 56 monet w etui

1912/13: 101 szt. Zakup dzieł fachowych

1913/14: 104 szt. Zakup dzieł fachowych

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

x

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy; dary;

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

P. Gajda (świnka morska); p. Guńkiewicz (indygo, 8 minerałów, 1 ptak, tchórz, rogi jelenia, kolekcja owadów i minerałów); uczeń Dołkowski (sokół); uczeń Chrzanowski (1 ptak), uczeń Hoffman (5 ptaków), uczeń Iwański (ryby suszone); oo. Karmelici (marmury z Czernej); uczeń Seweryn Kurowski (łabędź); ks. Dr Zygmunt Karaś (koliber 2 szt., perkoz), p. Miśka, nadleśniczy z Izdebnika (bocian czarny); uczeń Hosz (bażant)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Gabinety zlokalizowane w salach dydaktycznych;

Wystawy czasowe

x

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

x

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

x

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentarzy, autorów relacji itd.)

x

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

x

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Sprawozdanie Dyrekcji C. K. Gimnazjum z wykładowym językiem polskim w Przemyślu (na Zasaniu) za rok szkolny 1914, s. 27-28

<https://www.pbc.rzeszow.pl/dlibra/publication/18531/edition/16893/content?ref=desc> 141

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

UWAGI:

Wymaga uzupełnienia

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	

